

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ.ਜੇ.

ਭਗਤ ਸਤੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਹੇਲਡਿੰਗਜ਼ ,

ਪੰਜਾਬ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਧੀਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਇੱਕਤਰੀਕਰਨ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 2579

ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੇਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ (1948 ਦਾ ਐਲ) — ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਅਤੇ 42 — ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸ਼ੋਧਨ — ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਫੀਲਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਥਕਾਵਟ ਕੀਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਹੇਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1948 ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼, ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਇਕੋ ਇਕ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਰਡਰ, ਸਕੀਮ ਜਾਂ ਪੁਨਰ ਵੰਡ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਉਲਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ" ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 21(2), 3 ਅਤੇ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ¹ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ

ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਏ, ਜੋ ਫਿਰ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ | ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਸ.ਐਸ. ¹

ਐਸਕੇ ਜੈਨ ਅਤੇ ਪੀਐਸ ਮਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਪੰਡਿਤ, ਜੇ.— ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫ੍ਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਲੈਤੀ ਰਾਮ, ਨਿਵਾਸੀ ਪੰਡਿੱਟ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਨੇ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ *ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 688 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਿਰ ਜਰੀ ਦਾ ਖੂਹ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ*, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖੂਹ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਖੂਹ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਦਲੇ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰਾਬਰ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਦਲੀਲਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

1. ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇਸਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ

2. ਉਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 21(2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੇਨ ਸੇਲਿਡੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21(3) ਅਤੇ (4) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸਲਈ, ਉਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੁਕਤਾ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਗੱਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੇਲਡਿੰਗਜ਼ (ਕੰਸੋਲਿਡੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫਰੈਗਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਰੂਲਜ਼, 1949 ਦੇ ਨਿਯਮ 18 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਇਸ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ. 1, ਜੇਕਰ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਸੀ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਧਾਰਾ 21(2)(3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਕੋਲ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ

ਵੰਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਬੇਲੋੜੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ- ਸਭ ਪਾਸ ਕਰੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ:-

“ਸੈਕਸ਼ਨ 42. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਵਿਭਾਜਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਬਿਤ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਆਰਡਰ, ਸਕੀਮ ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਵੰਡ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਉਲਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼, ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਪੁਨਰ ਵੰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਇਕੋ ਇਕ ਸੀਮਾ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ

ਆਰਡਰ, ਸਕੀਮ ਜਾਂ ਪੁਨਰ ਵੰਡ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਉਲਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ “ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ” ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 21(2), (3) ਅਤੇ (4) ਅਧੀਨ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਕੋਲ ਇਪਲੇਡ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਵੇ, ਜੋ ਫਿਰ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਗੜੇ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਅੰਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੇਲੋੜੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 21 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿੱਧੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ, ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਆਪਣੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੂਜਾ, ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ; ਅਤੇ, ਤੀਜਾ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰਧਾਰਕ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਉਪਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਅ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਬੇਮਿਸਾਲ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਹਨਾਂ* ਨੂੰ ਉਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਰਤਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਟੀਕ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ-

“ਇਹ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਦੀ ਪੜਚੋਲ (ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਰੋਕਥਾਮ ਫ੍ਰੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੜ ਵੰਡ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਫਿੱਟ ਹੋਵੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਇਕੋ ਇਕ ਸੀਮਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਭਾਜਨ

ਵੱਖਰਾ ਜਾਂ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਖੁਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤਤਾ ਸੀ।"

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਮੈਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ., ਸੁਲਹੇੜੀ ਬਨਾਮ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼, ਪੰਜਾਬ, ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 7 ਆਫ 1963 ਵਿੱਚ, 24 ਸਤੰਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਰੂਲਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।; ਜੇ., ਭਗਵਾਨਾ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ 1370 ਆਫ 1964, 21 ਅਕਤੂਬਰ - 1965 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹੈਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1949 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਗਰੇਵਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੇ., ਐਲ. ਮੁਲਖ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ (ਕਾਂਗੜਾ); 21 ਨਵੰਬਰ, 1958 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 1957 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 44 ਜੀ.

ਇਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਇਸ ਛੋਟੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਥਾਰਟੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਕਿਰਾਇਆ ਪਾਬੰਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 15 (5) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ

ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਸੀ। ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰੋ-ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ-

"ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਕਨੂੰਨ ਨੇ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਪਾਅ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਧ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਕਲਪਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਪਦੇ ਹਨ।"

* ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 15 (5) ਅਧੀਨ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 15(1) (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾਅਵਾ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਫੇਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ

Disclaimer:

ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Jayant Jindal